سه‌شنبه ۱۱ شهریور ۱۴۰۴
شماره ۴۴۹۶
FARHIKHTEGANDAILY.COM
FARHIKHTEGANONLINE

درحالی‌که نزاع‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای به نقطهٔ وجودی رسیده است؛ چطور می‌توان از جمعی مانند شانگهای استفادهٔ حداکثری کرد

ایدهٔ آلترناتیو

علی ملکی
خبرنگار گروه سیاست

در میانه تحولات پرشتاب جهانی، اجلاس «سازمان همکاری شانگهای» روز یکشنبه در شهر تیانجین واقع در شمال چین آغاز شد و تا روز دوشنبه ادامه داشت. این اجلاس میزبان بیش از ۲۰ رهبر خارجی از جمله شی جین‌پینگ، ولادیمیر پوتین، نارندرا مودی و ۱۰ رئیس سازمان بین‌المللی بود و حضور هیئت بلندپایه ایرانی هم فرصتی برای عرض اندام ایران در تحولات جدید فراهم کرد. با این حال سؤال اینجاست که رابطه ایران و چین و البته دیگر قدرت‌های آسیایی در این برهه چگونه است و چه چیزی می‌تواند آن را بهتر کند؟ سه دیدگاه درباره این رابطه وجود دارد؛ اول، اینکه ایران باید در پروژه‌های بزرگ چین در خاورمیانه، مثل طرح «یک کمربند، یک جاده»، نقش فعال داشته باشد؛ برخی نگرانند این کار ایران را بیش از حد به چین وابسته کند. دوم، تمرکز روی پروژه‌های مشترک دوجانبه است که ایده خوبی به نظر می‌رسد؛ اما تاکنون به‌طور کامل موفق نبوده است. سوم، رویکردی که به‌نظر می‌رسد تا امروز غالب بوده است. همکاری‌های موردی با چین، مثلاً در زمینه فناوری که شاید به‌اندازه کافی عمق استراتژیک نداشته باشد. سفر پزشکیان به چین همچنان ادامه دارد و او مانند پوتین، چهار روز در این کشور حضور خواهد داشت؛ حضوری که در میان سفرهای دیپلماتیک خارجی، از نظر مدت‌زمان جزء سفرهای طولانی محسوب می‌شود.

ورود به تیانجین با استقبال گرم چین

صبح روز یکشنبه، هواپیمای حامل رئیس‌جمهور ایران در فرودگاه تیانجین به زمین نشست. فضای شهر، با حال‌وهوای دیپلماتیک و پرچم‌های کشورهای عضو پیمان شانگهای، نشان از اهمیت این رویداد داشت. چین به‌عنوان میزبان با دقت و برنامه‌ریزی زیاد، این اجلاس را به فرصتی برای نمایش توان دیپلماتیک خود تبدیل کرده بود. پزشکیان که برای اولین بار به‌عنوان رئیس‌جمهور در این اجلاس شرکت می‌کرد، از همان ابتدا مورد استقبال گرم مقامات چینی قرار گرفت.

این سفر نه‌تنها فرصتی برای تقویت روابط دوجانبه ایران و چین بود، بلکه بستری برای تبادل نظر با دیگر رهبران منطقه‌ای و جهانی فراهم کرد. پزشکیان در حاشیه اجلاس دیدارهای مهمی با سران کشورهای عضو از جمله نخست‌وزیر پاکستان و رؤسای جمهور چین، روسیه و ترکیه داشت که پروژه‌های مشترک میان ایران و هرکدام از این طرف‌ها به‌نوبه خود می‌تواند به تغییر جایگاه ایران در معادلات منطقه‌ای کمک کند. دیدار پزشکیان و پوتین بیشتر از دو ساعت طول کشید و این زمان طولانی برای یک گفت‌وگوی دوجانبه مورد توجه رسانه‌ها قرار گرفت.

شی جین‌پینگ و پیام جهانی چندقطبی

اجلاس با سخنرانی شی جین‌پینگ، رئیس‌جمهور چین رسماً آغاز شد. او در سخنان خود بر ضرورت ایجاد یک نظم جهانی عادلانه‌تر تأکید کرد و گفت: «در دوران آشوب و تغییر باید یک جهان چندقطبی منظم با تجارت آزاد و سیستم عادلانه‌تر و منطقی‌تر مدیریت جهانی حفظ شود.» این جمله چکیده دیدگاه چین برای آینده همکاری‌های بین‌المللی بود.

شی جین‌پینگ با اشاره به افزایش نفوذ اقتصادی سازمان شانگهای که اقتصاد ترکیبی کشورهای عضو آن به‌حدود «۳۰ تریلیون دلار» رسیده بر لزوم بهره‌گیری از پتانسیل‌های بازارهای بزرگ و مکمل بودن اقتصادهای کشورهای عضو تأکید کرد. او افزود: «باید مقیاس همکاری‌ها را گسترش دهیم، از نقاط قوت منحصربه‌فرد هر کشور بهره ببریم و مسئولیت مشترک خود را برای ترویج صلح، ثبات و شکوفایی منطقه‌ای متحد کنیم.» این پیام با لحنی قاطع و در عین حال دعوت‌کننده به همکاری عزم چین برای تبدیل پیمان شانگهای به یک نیروی تعیین‌کننده در نظم نوین جهانی را نشان داد.

شی همچنین خواستار تأسیس سریع‌تر بانک توسعه و مرکزی برای مقابله با چالش‌های امنیتی شد، پیشنهادی که با استقبال دیگر رهبران روبه‌رو شد؛ چراکه می‌تواند نسخه آسیایی بانک جهانی باشد.

سخنان شی جین‌پینگ که با اشاره به مخالفت با هژمونی و تقابل بلوک‌های سیاسی همراه بود پیامی روشن به قدرت‌های غربی به‌ویژه ایالات متحده داشت که جهان جدید جهانی است که در آن کشورها با احترام متقابل و بدون سلطه‌گری همکاری می‌کنند. این دیدگاه با استقبال گسترده کشورهای عضو مواجه شد، به‌ویژه ایران که سال‌هاست تحت فشار تحریم‌های یک‌جانبه غرب قرار دارد و اخیراً هم متحمل حمله نظامی شد و حالا هم با مکانیزم اسنپ‌بک تحت فشار قرار گرفته است.

پزشکیان و پیشنهادهایی برای رفع تحریم

مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور ایران در سخنرانی خود در اجلاس به مسائل کلیدی جهانی و منطقه‌ای پرداخت و پیشنهادهایی عملی برای تقویت همکاری‌های اقتصادی و کاهش آثار تحریم‌های غیرقانونی ارائه کرد. او با اشاره به تجربه ایران در مواجهه با تحریم‌ها، ابتکار «حساب‌ها و تسویه ویژه سازمان همکاری شانگهای» را مطرح کرد. این ابتکار، با سه محور اصلی توجه‌ها را به خود جلب کرد:

۱ گسترش تسویه با ارزهای ملی و کاهش وابستگی به دلار: پزشکیان تأکید کرد کشورهای عضو باید وابستگی خود به دلار را کاهش دهند و از «ارزهای ملی» در مبادلات تجاری استفاده کنند. این پیشنهاد در شرایطی مطرح شد که ارزش جهانی دلار اخیراً کاهش یافته و بسیاری از کشورها به دنبال جایگزین‌هایی برای نظام مالی تحت‌سلطه غرب هستند.

۲ راه‌اندازی زیرساخت‌های دیجیتال مشترک: رئیس‌جمهور ایران پیشنهاد کرد سازمان همکاری شانگهای از «ارزهای دیجیتال بانک‌های مرکزی» برای پرداخت‌های امن و سریع استفاده کند؛ چراکه این ایده می‌تواند به ایجاد یک سیستم مالی مستقل و مقاوم در برابر فشارهای خارجی کمک کند.

۳ ایجاد صندوق سوآپ ارزی چندجانبه: پزشکیان خواستار ایجاد صندوقی شد که از کشورهای تحت تحریم یا درگیر بحران‌های نقدینگی حمایت کند. پیشنهادی که نشان‌دهنده توجه ایران به چالش‌های اقتصادی کشورهای در حال توسعه است.

پزشکیان در بخش دیگری از سخنانش، با اشاره به تجاوزات نظامی اخیر آمریکا و رژیم‌صهیونیستی به ایران این اقدامات را نقض آشکار حقوق بین‌الملل و منشور سازمان ملل دانست. او گفت: «جمهوری اسلامی ایران همواره برای یافتن راه‌حلی دیپلماتیک جهت حل‌وفصل مسالمت‌آمیز برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای خود آمادگی داشته و دارد. توسل به گزینه نظامی کارآیی ندارد و با مقاومت قهرمانانه مردم ایران مواجه می‌شود.»

او همچنین به مسئله فلسطین پرداخت و تأکید کرد بدون یافتن راه‌حلی عادلانه برای این بحران، صلح جهانی محقق نخواهد شد. پزشکیان پیشنهاد داد که انتخابات آزاد با مشارکت تمامی ساکنان اصلی فلسطین برگزار شود تا حق تعیین سرنوشت آن‌ها تأمین شود. این موضع که با حمایت دیگر کشورهای عضو همراه شد نشان‌دهنده تعهد ایران به دفاع از حقوق ملت‌های مظلوم بود.

دیدار با نخست‌وزیر پاکستان

یکی از نقاط مهم سفر پزشکیان دیدار او با «شهباز شریف» نخست‌وزیر پاکستان بود. این دیدار در حاشیه اجلاس برگزار شد و فضای صمیمی آن عمق روابط ایران و پاکستان را مخابره کرد. پزشکیان در این دیدار گفت: «احساس ما این است که هیچ فاصله‌ای بین مردم دو کشور نیست. علاقه‌مندیم روابط فیمابین در همه عرصه‌ها تقویت شود.» او همچنین بر لزوم همکاری کشورهای اسلامی برای حل مشکلات مشترک تأکید کرد و از وضعیت فقر و درگیری در برخی جوامع اسلامی ابراز تأسف کرد. شهباز شریف نیز با قدردانی از همدردی ایران با قربانیان سیل اخیر در پاکستان، سفر اخیر پزشکیان به این کشور را «بسیار سازنده و سودمند» توصیف کرد. او گفت: «این سفر درک متقابل دو طرف را به سطوح بالاتری ارتقا داد و باعث خوشحالی عمیق مردم پاکستان شد.» پزشکیان و شریف همچنین بر ضرورت همکاری کشورهای اسلامی علیه جنایات رژیم‌صهیونیستی در غزه تأکید کردند و خواستار اتحاد جهان اسلام برای دفاع از حقوق فلسطینیان شدند.

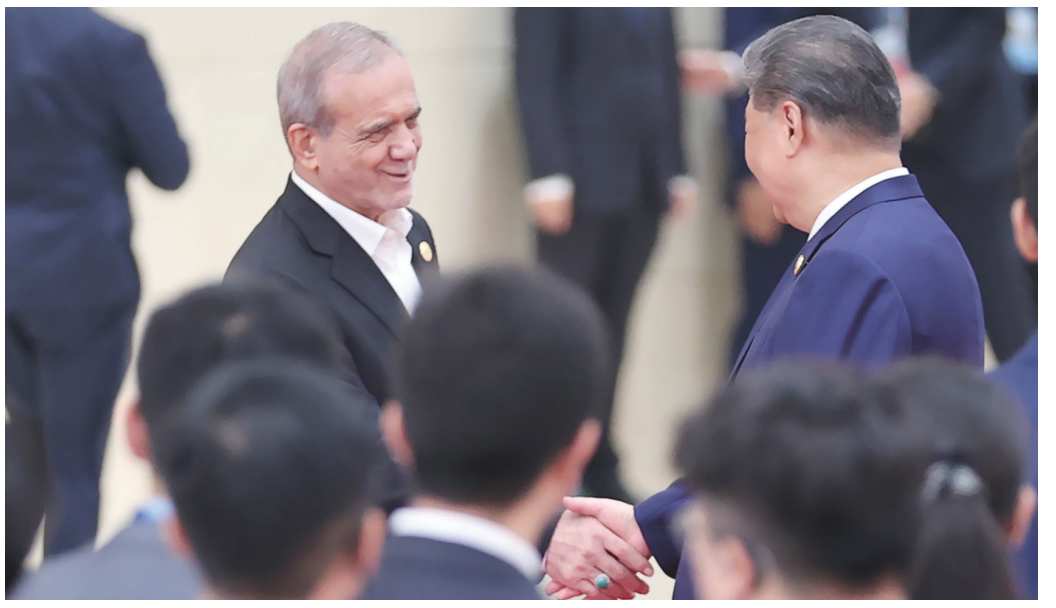

بیانیه سران شانگهای در محکومیت حمله به ایران

یکی از مهم‌ترین بخش‌های اجلاس، بیانیه قاطع سران شانگهای در محکومیت تجاوزات نظامی آمریکا و رژیم‌صهیونیستی به ایران بود. در این بیانیه که با اجماع کشورهای عضو تصویب شد، حملات به تأسیسات غیرنظامی ایران از جمله زیرساخت‌های هسته‌ای نقض آشکار حقوق بین‌الملل و منشور سازمان ملل توصیف شد. سران شانگهای تأکید کردند چنین اقداماتی به امنیت منطقه‌ای و جهانی آسیب می‌زند و خواستار تضمین ایمنی تأسیسات هسته‌ای شدند.

این بیانیه همچنین بر اهمیت اجرای کامل قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل تأکید کرد و هرگونه تفسیر خودسرانه این قطعنامه را تضعیف‌کننده اعتبار شورای امنیت دانست. سران کشورهای عضو از طرف‌های ذی‌ربط خواستند تا گفت‌وگوهای سازنده را از سر بگیرند و از تشدید تنش‌ها جلوگیری کنند.

آلاسکا در چین

ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه نیز در این اجلاس حضور داشت و سخنرانی او هم به دلیل تحولات اخیر جبهه اوکراین مورد توجه قرار گرفت. او با اشاره به بحران اوکراین ریشه این بحران را در کودتای سال‌های گذشته در این کشور و تلاش‌های غرب برای کشاندن اوکراین به ناتو دانست. پوتین گفت: «هیچ کشوری نباید امنیت خود را به قیمت امنیت کشور دیگر تأمین کند.»

او همچنین از تفاهمات به‌دست‌آمده در نشست آلاسکا با دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا ابراز خرسندی کرد و گفت این تفاهمات می‌تواند راه را برای صلح در اوکراین هموار کند.

پوتین همچنین سازمان شانگهای را «نیروی قدرتمندی برای ایجاد نظام چندقطبی واقعی جهانی» توصیف کرد و بر افزایش تجارت با ارزهای ملی میان کشورهای عضو تأکید کرد. دیدار او با «رجب طیب اردوغان» رئیس‌جمهور ترکیه در حاشیه اجلاس پس از تحولات اخیر حوزه قفقاز و کریدور زنگزور نشان‌دهنده تلاش روسیه برای تقویت همکاری‌های منطقه‌ای بود.

بندر چابهار؛ کلید تحول منطقه‌ای در سخنان پزشکیان

مسعود پزشکیان در بخش دیگری از سخنرانی خود توجه‌ها را به بندر چابهار به‌عنوان یکی از کلیدی‌ترین ظرفیت‌های ژئوپلیتیکی ایران جلب کرد. این بندر استراتژیک که در سواحل اقیانوس هند قرار دارد، در سخنان پزشکیان به‌عنوان محور تحول‌آفرین در اتصال منطقه‌ای و تقویت همکاری‌های اقتصادی میان کشورهای عضو سازمان شانگهای معرفی شد.

پزشکیان اعلام کرد: «با تلاش‌های صورت‌گرفته بندر چابهار در اقیانوس هند به‌زودی به شبکه ریلی سراسری جمهوری اسلامی ایران متصل خواهد شد و تحول مهمی در اتصال چین، کشورهای آسیای مرکزی و افغانستان به اقیانوس هند ایجاد خواهد کرد.»

او با اشاره به اهمیت این پروژه افزود: «سرمایه‌گذاران می‌توانند برای توسعه و ایجاد مراکز لجستیک در این بندر از تسهیلات و تخفیفات مختلف استفاده کنند.» پزشکیان این پروژه را بخشی از راهبرد ۱۰ ساله توسعه سازمان شانگهای دانست و تأکید کرد ایران با تکیه بر موقعیت ژئوپلیتیکی و ترانزیتی خود می‌تواند نقش محوری در گسترش همکاری‌های منطقه‌ای ایفا کند.

بندر چابهار که در جنوب شرقی ایران و در نزدیکی مرز پاکستان قرار دارد مدت‌هاست به‌عنوان دروازه‌ای برای دسترسی کشورهای محصور در خشکی آسیای مرکزی به آب‌های آزاد شناخته می‌شود. اتصال این بندر به شبکه ریلی سراسری ایران نه‌تنها دسترسی کشورهای آسیای مرکزی، چین و حتی افغانستان به اقیانوس هند را تسهیل می‌کند بلکه می‌تواند هزینه‌های حمل‌ونقل و زمان ترانزیت کالاها را به‌طور چشمگیری کاهش دهد.

این پروژه همچنین با طرح عظیم «یک کمربند، یک جاده» چین هم‌راستاست و می‌تواند به‌عنوان حلقه‌ای کلیدی در این ابتکار جهانی عمل کند.

پزشکیان در بخش دیگری از سخنانش با اشاره به ظرفیت‌های ایران در حوزه‌های زیرساختی، فناوری، انرژی، اقتصاد دیجیتال و حتی مقابله با تغییرات اقلیمی گفت: «جمهوری اسلامی ایران اجرای راهبرد ۱۰ ساله توسعه سازمان همکاری شانگهای را فرصتی تاریخی برای گسترش همکاری‌ها و سرمایه‌گذاری‌ها می‌داند و آمادگی دارد سهمی فعال در تحقق این اهداف ایفا کند.»

در نهایت تأکید پزشکیان بر چابهار در اجلاس تیانجین، نه‌تنها یک پیشنهاد اقتصادی، بلکه گامی استراتژیک برای تقویت جایگاه ایران در زمانی بود که اروپا در تلاش برای فعال‌سازی مکانیسم موسوم به ماشه است. این بندر با اتصال به شبکه ریلی و تبدیل شدن به هاب لجستیکی می‌تواند به پلی میان شرق و غرب تبدیل شود و ایران را به‌عنوان بازیگری کلیدی در معادلات منطقه‌ای و جهانی تثبیت کند.

روسیه و چین رسماً در جبههٔ ضد ماشه

نامه مشترک ایران، چین و روسیه به رئیس شورای امنیت و نیز دبیرکل سازمان ملل در تیانجین چین به امضای سه وزیر خارجه رسید و برای دو مخاطب مذکور ارسال شد. در این نامه تصریح شده است که اقدام اروپا برای آماده‌سازی مکانیسم اسنپ‌بک علیه ایران، به لحاظ حقوقی مبنایی ندارد و به لحاظ سیاسی هم اقدامی مخرب محسوب می‌شود. وزرای خارجه ایران و چین و روسیه در حاشیه حضور در اجلاس شانگهای به میزبانی چین، این نامه را امضا کردند و همین اتفاق باعث می‌شود تا نامه علاوه بر اهمیت اصل نامه، مشترک بودن آن بین سه کشور و نیز ارسال آن از اجلاس شانگهای هم به چشم بیاید و نمادی از همراهی سه دولت آسیایی برای ایستادن مقابل زیاده‌خواهی‌های غرب باشد.

سیدعباس عراقچی توضیحات کوتاهی پیرامون این نامه در صفحات مجازی خود منتشر کرد. او در این توضیحات، وزرای خارجه چین و روسیه را همکاران خود نامید. عراقچی که به همراه رئیس‌جمهور و به منظور شرکت در اجلاس سازمان همکاری شانگهای در «تیانجین» چین به سر می‌برد، در توضیح این نامه نوشت: «نامه مشترک من و همکارانم، وزرای امور خارجه جمهوری خلق چین و فدراسیون روسیه که در تیانجین به امضا رسید، بیانگر موضع قاطع ماست مبنی بر اینکه تلاش کشورهای اروپایی برای فعال‌سازی «سازوکار اسنپ‌بک» فاقد هرگونه مبنای حقوقی است و از نظر سیاسی اقدامی مخرب به شمار می‌آید.»

عراقچی ادامه داد: «با اعلام بی‌اعتباری اقدام سه کشور اروپایی ما رسماً ثبت کرده‌ایم که هیچ طرفی نمی‌تواند توالی رویدادها را پاک کند؛ این ایالات متحده بود که نخستین بار برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ را نقض کرد و سپس اروپا بود که به جای پایبندی به تعهدات خود، تصمیم گرفت با تحریم‌های غیرقانونی همراه شود. این حقایق انکارناپذیر باید چهارچوب هر گفت‌وگوی جدی در شورای امنیت را تشکیل دهد.»

وی با اشاره به اینکه ما اصل بنیادین حقوق بین‌الملل را مورد تأکید قرار دادیم، نوشت: «حقوق و تعهدات جدایی‌ناپذیرند. کشورهایی که به تعهدات خود عمل نمی‌کنند، حق ندارند از مزایای توافقی بهره‌مند شوند که خود آن را تضعیف کرده‌اند. اعتبار دیپلماسی چندجانبه تنها بر اساس این منطق حفظ خواهد شد. آنچه در معرض تهدید است نه تنها حقوق جمهوری اسلامی ایران، بلکه تمامیت و اعتبار توافقات بین‌المللی است. اگر پذیرش رفتارهای گزینشی در اجرای تعهدات و سوءاستفاده از فرایندهای قانونی تحمل شود، بنیان‌های امنیت جمعی به صورت جدی تضعیف خواهد شد.»

رئیس دستگاه دیپلماسی خاطرنشان کرد: «وظیفه اصلی شورای امنیت آن است که به نمایندگی از جامعه بین‌المللی، برای حفظ صلح و امنیت جهانی اقدام کند. پیشنهاد سه کشور اروپایی در حقیقت خیانتی به این مأموریت است؛ چراکه شورای امنیت را از جایگاه یک نهاد حافظ ثبات جهانی به ابزاری برای اعمال فشار و اجبار تبدیل می‌کند. وظیفه فوری پیش روی ما بازگرداندن حاکمیت قانون بین‌الملل و تقویت آن است تا دیپلماسی بتواند فضای لازم برای موفقیت خود را بیابد.»

علی فکری، رئیس سابق سازمان سرمایه‌گذاری:

تهران و پکن نزدیک‌تر می‌شوند

علی فکری، رئیس سابق سازمان سرمایه‌گذاری، در تحلیلی از رویدادهای مرتبط با اجلاس سازمان همکاری شانگهای تأکید کرد که فرایند نزدیکی ایران و چین طبیعی و ریشه‌دار است. او با اشاره به حرکت نظام بین‌الملل به سمت چندقطبی شدن و کاهش جایگاه هژمونی آمریکا، ایران و چین را از پیشتازان این نگاه معرفی کرد و در عین حال بر ضرورت تعریف یک مدل واقع‌گرایانه و مبتنی بر منافع مشترک برای همکاری‌های دوجانبه تأکید داشت.

گذار از نظم دوقطبی به پساقطبی ریشه‌دار است

علی فکری معتقد است اتفاقی که الان رخ داده ریشه در سال‌ها پیش دارد. او در این باره گفت: «جهان سال‌هاست که سعی می‌کند از جهان دوقطبی فاصله گرفته و به‌تدریج به سمت جهان پساقطبی حرکت کرده و دسته‌ای از کشورها به دنبال ایجاد یک نظام چندقطبی در جهان و تقویت و ارتقای جایگاه جنوب جهانی هستند. این موضوع را رهبر چین بارها مطرح کرده و خود را پیشتاز این دسته از کشورها می‌داند. خب، این شرایط کاملاً متفاوت است با شرایط جهانی شدن که در دهه اول قرن جاری میلادی با آن مواجه بودیم و همین طور قبل‌تر در دوران جهان دوقطبی. این وضعیت یک شرایط متفاوتی را بر جهان حاکم کرده و طبیعتاً ما همچنان در دوره انتقالی جهان به سر می‌بریم؛ یعنی هنوز یک شکل ثابت در روابط میان قدرت‌ها از یک طرف و میان قدرت‌ها و قدرت‌های منطقه‌ای از طرف دیگر به وجود نیامده است. این یعنی ما همچنان در حال طی کردن یک دوره انتقالی هستیم. این دوره انتقالی الزاماتی دارد و شرایط جدیدی که پدید آمده، الزاماتی ایجاد کرده است که می‌توان گفت از سال ۲۰۱۰ میلادی آغاز شد. در این زمان قدرت‌ها تلاش کردند با کمک قدرت‌های منطقه‌ای، شکل‌های جدیدی از بلوک‌های قدرت اقتصادی، امنیتی و نظامی را ایجاد کنند تا در آینده، زمانی که جهان جدید شکل می‌گیرد، هرکدام جایگاه قابل دفاعی داشته باشند و بتوانند منافع خود را حداکثر کنند.»

ایران و چین؛ پیشتاز در مبارزه با هژمونی‌طلبی

فکری در ادامه ایران و چین را پیشتازان نگاه چندقطبی به جهان معرفی کرده و ادامه داد: «این نگاه چندان نمی‌تواند با هژمونی آمریکا و هژمونی‌طلبی آن همراهی کند و به دلایل مختلفی مربوط است که اگر بخواهیم وارد آن شویم، بحث طولانی خواهد شد. با چنین نگاهی، ایران و چین به‌صورت طبیعی به سمت همدیگر نزدیک می‌شوند. اما همیشه در کشور ما یک نگاه منفی وجود داشته است. به‌محض اینکه بحث همکاری با چین و شرق مطرح می‌شد، نگرانی‌هایی مثل استعمارشدن، مستعمره چین شدن، افتادن در تله بدهی‌های چینی یا گرفتار شدن در پروژه‌هایی که چین می‌خواهد، مطرح می‌شد و همین نگاه‌ها مانع حرکت به سمت همکاری‌های عمیق و پایدار می‌گردید. این نگرانی‌ها بیشتر از سوی کسانی مطرح می‌شد که طرفدار غرب بودند و توسعه ایران را در گروی همکاری عمیق با غرب می‌دیدند، درحالی که هنوز با همان تفکر دوران جهان دوقطبی یا جهانی شدن به جهان نگاه می‌کردند. همین نگاه‌ها همواره موانعی بر سر راه توسعه روابط ایران و چین ایجاد می‌کرد.»

چین و ایران به هم نزدیک‌تر می‌شوند

فکری با اشاره به «اقدام عملی اخیر علیه کشورهای جنوب جهانی و به‌ویژه علیه یکی از کشورهای مترقی و پیشرفته منطقه غرب آسیا یعنی ایران» گفت: «از آن زمان دیگر این مدل صحبت کردن و نگرانی‌ها تا حدی دشوار شده است. آنچه اکنون مشاهده می‌کنیم این است که ایران و چین به‌صورت طبیعی به هم نزدیک‌تر می‌شوند. گرچه این روند از سال ۲۰۱۰ آغاز شد، اما آنچه جدید است، اتفاقاتی است که در منطقه ما رخ داد؛ از موضوع غزه شروع شد و نهایتاً به نقطه‌ای رسید که آن‌ها حمله نظامی مستقیم را در دستور کار خود قرار دادند. دیگر اینکه بگوییم ما نمی‌خواهیم با چین کار کنیم یا توسعه همچنان در گروی همکاری با غرب خواهد بود، برای بسیاری در ایران باورپذیر نیست و چنین تفکری دیگر به‌سادگی قابل طرح نیست. بنابراین موانع همکاری کمتر شده است. از سوی دیگر، در چین هم با فشارهایی که دولت جدید آمریکا در دنیا آغاز کرده، جریان‌های غرب‌گرا یا آن‌هایی که خواهان حفظ نوعی توازن در روابط با کشورهای مهم غرب آسیا بودند، تا حدی تضعیف شده‌اند. درنتیجه، دو طرف به‌صورت عملی به هم نزدیک‌تر می‌شوند. حالا نکته مهم این است که ما بتوانیم از این فرصت برای پیشبرد روابط دوجانبه با چین استفاده کنیم.»

مدل ایدئال نسخهٔ ایران-چین چیست؟

فکری در ادامه تأکید کرد وقتی می‌خواهیم مدلی از رابطه دوجانبه را تعریف کنیم، باید ببینیم آن کشور در رابطه‌اش با ایران چه اهدافی را دنبال می‌کند. او در این باره گفت: «بعد از آن، ما نیز اهداف و برنامه‌های خودمان را مورد بازبینی قرار دهیم تا ببینیم نقاط اشتراک ما کجا است. یعنی یک‌سری پروژه‌ها و همکاری‌ها - که منظور از پروژه فقط اقتصادی نیست و در حوزه‌های مختلف قابل تعریف است - مشخص شود. این همکاری‌ها می‌تواند در بخش مشترکی تعریف شود که هم منافع چینی‌ها را حداکثر کند و هم منافع ایرانی‌ها را. یا مثلاً اگر رابطه با هند را در نظر بگیریم، هم هندی‌ها در این حوزه منفعت دارند و هم ما در ایران. روسیه نیز به همین صورت، یا هر کشور دیگری که بخواهیم مد نظر قرار دهیم. در این مدل است که می‌توان گفت مدل ایدئال شکل می‌گیرد. یعنی چه؟ یعنی اینکه ما وقتی اینجا طراحی می‌کنیم، نباید صرفاً خودمان بنشینیم و یک‌جانبه طراحی کنیم و بگوییم برای همکاری با چین این کارها، این پروژه‌ها و این مدل همکاری را پیشنهاد می‌دهیم و این هم باید جلو برود تا به نتیجه برسد. خیر، باید علایق طرف مقابل هم در نظر گرفته شود و سپس یک برنامه واقع‌گرایانه برای توسعه روابط تنظیم شود. ان‌شاءالله که سفر آقای رئیس‌جمهور، سفری موفق باشد. نکته‌ای هم که درباره چابهار امروز در اجلاس سران شانگهای مطرح کردند، بسیار به‌جا و به‌موقع بود. ان‌شاءالله که به نتیجه برسد.»